

Nr 796

Av herr **Hagberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 159, angående kapitaltillskott till Scandinavian Airlines System (SAS), m. m.

Av det betänkande som avgivits av skandinaviska ämbetsmannadelegationen rörande SAS' kapitalbehov liksom av Kungl. Maj:ts proposition nr 159 framgår tydligt att SAS är ett mycket illa skött företag. Kostnadsutvecklingen har "under senare år varit ofördelaktigare för SAS än för de flesta konkurrerande flygföretagen". "I samma riktning pekar även utvecklingen i fråga om SAS' lastfaktor för de gångna åren." "Konsortiets ledning har träffat en del dispositioner, som från affärsmässiga synpunkter är av tveksam karaktär", och "ledningens finansiella kontroll har sviktat i viss utsträckning".

Det förefaller som om SAS-ledningen ägnat betydligt större intresse åt tvivelaktiga spekulationer i olika delar av världen än åt att sköta det uppdrag den fått. Särskilt anmärkningsvärt är SAS' engagemang i det mexikanska flygbolaget GAMA. Av betänkandet framgår att ordföranden för styrelsens arbetsutskott — bankdirektör Marcus Wallenberg — nitiskt arbetat för att genomdriva detta engagemang, som tills vidare beräknas kosta SAS cirka 50 miljoner kronor. Andra av styrelsens ledamöter har varit tveksamma till affären.

Felkalkyleringen vid terminal- och hotellbygget i Köpenhamn överträffar vida andra felberäkningar vid byggnadsprojekt. Betänkandet ger vid handen att styrelsen vid detta projekt uppträtt så vårdslöst att den inte ens visste vad som skulle bli resultatet av byggnadsarbetet: "byggnaden kom att bli något större än man från början beräknat . . ."

Anmärkningsvärt är också att ämbetsmannadelegationen finner sig nödsakad att ge styrelsen för SAS anmaning att uppträda på ett mera hyfsat sätt gentemot personalen. Avtalsförhandlingarna har sedan 1951 lett till strejk- eller lockoutvarsel inte mindre än åtta gånger, vilket föranleder ämbetsmannadelegationen att framhålla vikten av att ledningen för SAS bör visa samförståndsvilja.

De i betänkandet och i propositionen nr 159 lämnade redogörelserna visar inte endast att den nuvarande styrelsen för SAS inte är vuxen uppgiften, utan också att utsikterna är stora att de ekonomiska förlusterna kommer att fortsätta om inte en ändring sker. Eftersom staten är hälftenägare i företaget och därtill tvingad att bära huvudbördan av företagets ekonomiska misskötsel, är det rimligt att riksdagen skaffar sig garantier mot ett

fortsatt bortspelade av svenska folkets pengar. Det finns åtskilliga exempel på hur statliga företag ekonomiskt sköts bättre än privatägda. Det förefaller mycket troligt att också ett flygbolag skulle skötas bättre av staten än av enskilda kapitalister. Vi vill erinra om att innan sammanslagningen av SILA och ABA ägde rum gick ABA med vinst, medan det privatägda SILA gav samma ekonomiska resultat som nu SAS.

Vi menar således att staten skall övertaga den svenska delen av SAS. Eftersom SAS äger hälften av aktierna i Linjeflyg skulle därmed en nyttig samling i statens händer av utrikes- och inrikesflyget kunna ske.

Med hänvisning till vad här sagts föreslår vi,

att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts proposition nr 159
samt

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär skyndsamt
förslag i syfte att till staten överföra hela den svenska delen
av SAS.

Stockholm den 9 maj 1961

H. Hagberg

Henning Nilsson

Gustav Johansson

Helmer Holmberg
